

The Sanyi Chronicles – Cultuur

Esther van der Meer en haar man Hans vertellen in Biotechniek over hun avonturen in Taiwan, waar ze zich inzetten voor de bescherming van de luipaardkat.

Afbeelding 1. Onze studenten Jungwei, Wen-Li en Hao op hun afstuderen.

Esther van der Meer

Cultuur is bepalend voor hoe je met emoties omgaat en met elkaar communiceert. Wij Nederlanders zijn een recht voor z'n raap volkje. Dat vertaalt zich in vlakke hiërarchieën waarin niemand een blad voor de mond neemt. Al op jonge leeftijd worden we gestimuleerd om onze mening te vormen en te geven. Kinderen zeggen tegen hun ouders wat ze vinden, studenten gaan in discussie met hun leraren en in vergaderingen verblijft of verbloost niemand als je je baas tegensprekt. Toegegeven, de een is wat meer politiek correct dan de ander, maar een mening geven kunnen de meeste Nederlanders erg goed. Sterker nog, als je die mening niet geeft en als een stille muurbloem in de vergadering zit, is de kans groot dat er gevraagd wordt 'en wat vind jij eigenlijk?!'.

Afbeelding 2. Gebraden kip.

Afbeelding 3. Foto's van winkeldieven bij de ingang.

In Nederland wordt het niet als gezichtsverlies gezien als je op beleefde wijze te verstaan geeft dat je het niet met de ander eens bent. Ouders zijn blij dat hun kinderen een mening hebben, leraren vinden het een teken van interesse als ze met hun studenten een discussie aan kunnen gaan en je baas zal je bedanken voor je eerlijke feedback. Dat is in Taiwan andere koek. Kinderen moeten hier gehoorzaam zijn en hard werken, het vormen van een eigen mening is daarbij niet inbegrepen en over emoties en gevoelens wordt nauwelijks gepraat. Je zult Taiwanese ouders dan ook niet snel op zaterdag tegen hun kinderen horen zeggen 'wat willen jullie vandaag doen?'. Buiten dat dat niet aan de kinderen is om te bepalen, gaan kinderen hier op zaterdag gewoon naar school.

De invloed van Taiwanese ouders op kinderen gaat ver. Ik realiseerde me maar weer eens hoe gelukkig ik mezelf mag prijzen met ouders die elke studiekeuze gestimuleerd hebben toen ik op de Taxidermie-cursus met een medestudente sprak. Op mijn vraag waarom ze de cursus deed volgde er een gepassioneerd verhaal over hoe ze altijd interesse had gehad in de natuur en eigenlijk bioloog had willen worden. Toen ik haar vroeg waarom dat niet gelukt was verzuchtte ze 'mijn ouders vonden het beter als ik tandarts werd'. Dat de invloed van ouders ver gaat komt wellicht ook omdat kinderen hier niet op hun achttiende het huis uit gaan. Sommigen wonen tijdelijk op zichzelf als de universiteit te ver weg is, maar trekken na hun studie weer bij hun ouders in. Dat betekent dat onze 28-jarige studente Wen-Li binnenkort weer bij haar ouders in Taipei gaat wonen en dat onze veldassistenten Lian en Jay, beiden begin dertig, ook nog thuis wonen. Jay inmiddels zelfs met vrouw en kind.

Studeren is erg belangrijk en de meeste studenten leggen zichzelf, al dan niet gedwongen door hun ouders, enorme prestatiedruk op. De keren dat ik studenten gevraagd heb of ze ook wel eens een wild feest hadden, werd ik wat meewarig aangekeken. Daar hadden ze geen tijd voor, als er al vrije tijd is wordt er gesport. Studeren betekent hier zoveel mogelijk kennis tot je nemen, en dat doe je door naar de leraar te luisteren want die heeft alle kennis in pacht. Toen ik mijn studenten vroeg wat voor onderwerp zij in gedachten hadden voor hun afstudeerproject keken ze me ongemakkelijk aan. 'Wat jij wilt dat we doen, leraar' was het antwoord. Datzelfde dienstbare gedrag zien we terug in de veldassistenten. Zij zijn letterlijk dag en nacht beschikbaar voor de professoren en willigen elk vreemd verzoek zonder discussie in, zelfs als dat betekent dat er op zondagavond om elf uur ineens voor maandagochtend een of ander rapportje geschreven moet worden waarvan de professor de deadline was vergeten.

In vergaderingen is het hier normaal dat je je meerdere aanhoort en dan gewillig ja knikt. Ook als je eigenlijk denkt 'wat een absurd en inefficiënt idee!'. Conflictvermijding en het voorkomen van gezichtsverlies is hier namelijk veel belangrijker dan het hebben van een mening. Als er al een vorm van kritiek of een vervelende boodschap geuit moet worden gebeurt dat op een zo indirect mogelijke manier. Tussen de regels doort lezen is hier dus tot een kunst verheven, en dat geldt niet alleen voor geschreven of gesproken berichten. Zo kan het op het gebruikelijke nieuwjaarentje met de zaak gebeuren dat er een gebraden kip op tafel komt. Zo'n kip wordt hier met kop en al, met het andere eten, op een draaitafel geserveerd. Als de baas zelf de kop eet slaakt iedereen een zucht van verlichting, als de kop via de draaitafel bij jou aanbeland zou zijn zou dat namelijk zomaar kunnen betekenen dat je ontslagen bent.

Onderling zakendoen is hier dus een delicaat spel van woorden en onuitgesproken boodschappen. Om het ijs wat te breken, ga je hier met zakenrelaties uit eten. Zo'n etentje gaat niet om het eten maar om het drinken. Hoe meer alcohol er vloeit hoe nader mensen tot elkaar komen. Aan het einde van de avond belandt iedereen katje lam in de karaokebar en is de deal bezegeld. Hoe lammer hoe beter want dat laat zien dat je je bij de tegenpartij op je gemak voelt. En dat is voor ons dan weer ongemakkelijk, in Nederland zou je er immers niet aan denken om ten overstaan van je baas en cliënten laddertje zat een vals liedje te brallen. Dat zou voor ons nou weer gezichtsverlies zijn.

Gezichtsverlies wordt hier ook gebruikt om boete te doen en spijt te betuigen. In april werd er op een marineschip bij 28 mariniers Covid geconstateerd. In de daaropvolgende persconferentie verontschuldigde de minister van defensie zich met gebogen hoofd tegenover de geïnfecteerde soldaten, hun families en de natie voor de problemen die dit had veroorzaakt. Daarnaast gaf hij aan dat hij de minister gevraagd had hem te straffen en dat hij de commandanten van het schip

Afbeelding 4. Publieke spijtbetuyging minister van defensie en marinecommandanten.

naar een andere positie had overgeplaatst. Dit soort boetedoening komt in alle geledingen voor. Mijn student had, ondanks mijn instructies, tot twee keer toe grove fouten gemaakt bij haar data-analyses die mij veel extra werk opleverden. Tot mijn verbazing lag ze de volgende ochtend op haar knieën voor me op de grond. Ik zei nog dat fouten menselijk zijn en ze zich op de oplossing moest richten, maar ze wilde het niet horen, ze kon pas verder als ze had laten zien hoeveel spijt ze had. Gezichtsverlies wordt ook gebruikt om te straffen, bij de ingang van winkels hangen volledig identificeerbare foto's van winkeldieven en in de media worden criminelen met naam en toenaam genoemd. En daarmee weet het hele dorp dus direct wie er de fout in is gegaan.

Het is voor ons best lastig om met deze cultuurverschillen om te gaan. Daar waar ik in Nederland als politiek correct bestempeld word, trap ik hier al snel iemand op z'n tenen. Als ik in een vergadering met onze twee professoren zit en er zijn derde partijen bij geef ik dus alleen mijn mening als er om gevraagd wordt. Maar in een vergadering met alleen de professoren geef ik gevraagd en ongevraagd mijn mening, daar gaat het immers om de beste beslissing voor de luipaardkatten. En dus hebben we een haat-liefdeverhouding, want aan de ene kant willen ze graag van mijn kennis profiteren maar aan de andere kant vinden ze me ook te direct. Daar staat tegenover dat de studenten ons op handen dragen omdat ze ons alles durven te vragen en niet bang zijn fouten te maken. In het dagelijks leven heeft de Taiwanese cultuur ook zo z'n voordelen. Je kunt rustig je auto even voor de deur van de supermarkt parkeren om boodschappen in te laden want niemand haalt het hier in zijn hoofd om je met zijn of haar middelvinger te confronteren of ziektes naar je hoofd te slingeren, dat maakt het leven een stuk gezelliger. En de Covid-uitbraak is hier inmiddels ook weer onder controle want niemand haalt het in z'n hoofd om zich niet aan de door de overheid opgelegde regels te houden.